

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ГЕЛЬВЕТІКА»

ISSN (PRINT): 2786-8559

ISSN (ONLINE): 2786-8567

VIA ECONOMICA

Випуск 2, 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

УДК 33(051)

Головний редактор: Дейнега Інна Олександрівна, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Заступник головного редактора: Пелех Оксана Богданівна, д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту, Рівненський державний гуманітарний університет

Члени редакційної колегії:

Бочко Олена Юрійвна, д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Глинський Назар Юрійович, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Гринів Тетяна Теодозіївна, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Гринкевич Світлана Степанівна, д.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Дейнега Олександр Вікторович, д.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Косар Наталія Степанівна, к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»

Крайчук Сергій Олександрович, к.т.н., доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Кратт Олег Адольфович, д.е.н., професор, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого

Кузьмак Олег Іванович, д.е.н., професор, професор кафедри маркетингу, Луцький національний технічний університет

Кузьмак Олена Миколаївна, д.е.н., професор, Луцький національний технічний університет

Мальчик Мар'яна Василівна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Мельник Леонід Васильович, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Осадча Ольга Олексіївна, д.е.н., професор, Національний університет водного господарства та природокористування

Партин Галина Остапівна, к.е.н., професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Полінкевич Оксана Миколаївна, д.е.н., професор, Луцький національний технічний університет

Поліщук Олена Юрійвна, к.е.н., Рівненський державний гуманітарний університет

Попко Олена Володимирівна, д.е.н., доцент, Національний університет водного господарства та природокористування

Савченко Ольга Ростиславівна, к.е.н., доцент, Рівненський державний гуманітарний університет

Тринчук Віктор Вікторович, к.е.н., доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Хома Ірина Борисівна, професор, Національний університет «Львівська політехніка»

Юськів Богдан Миколайович, д.пол.н., к.е.н., професор, Рівненський державний гуманітарний університет

Jacek Piotr Binda, Asc Prof. eng., Rector, Bielsko-Biała School of Finance and Law (Poland)

Aleksander Sapiński, Department of Law and Social Science, Institute of Management and Information Technology in Bielsko-Biała (Poland)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 25316-15256Р, видане Міністерством юстиції України 07.11.2022 р.

Затверджено до друку та поширення через мережу інтернет відповідно до рішення Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол від 30.03.2023 р. № 3)

Відповідно до Закону про авторські права, при використанні наукових ідей та матеріалів цього випуску посилання на авторів і видання є обов'язковим. Передрук і переклади дозволяються лише зі згоди автора та редакції.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ЗМІСТ**ЕКОНОМІКА***Волошин В. С.*МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....5*Савченко О. Р.*СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЗМІН.....11**ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ***Паши́на А. О.*ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВИХ СИСТЕМ
У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....18*Юхименко-Назарук І. А.*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КРЕАТИВНОГО ОБЛІКУ.....24

**ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА,
СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК***Olena Kuzmak, Oleh Kuzmak*THE BUDGET POTENTIAL OF LOCAL FINANCES:
WORLD EXPERIENCE, THE CASE OF UKRAINE.....31**МЕНЕДЖМЕНТ***Бочко О. Ю., Нич-Войтан С., Малецька О. І.*SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ
НА РИНКУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....39**МАРКЕТИНГ***Косар Н. С., Кузьо Н. Є., Косар О. І.*ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ КОРМІВ ДЛЯ ДОМАШНІХ ТВАРИН.....46**ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ***Дейнега І. О., Дейнега О. В., Цип'ящук К. С.*

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ.....54

CONTENTS
ECONOMICS*Volodymyr Voloshyn*

MATHEMATICAL MODELING OF THE NUMBER
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN UKRAINE.....5

Olga Savchenko

SOCIAL POLICY AS A COMPONENT
OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE CONTEXT OF CHANGE.....11

ACCOUNTING AND TAXATION*Anna Pashnina*

USE OF AUTOMATED INFORMATION AND ACCOUNTING
SYSTEMS IN THE ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES.....18

Iryna Yuhimenko-Nazaruk

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF CREATIVE ACCOUNTING.....24

FINANCE, BANKING, INSURANCE AND STOCK MARKET*Olena Kuzmak, Oleh Kuzmak*

THE BUDGET POTENTIAL OF LOCAL FINANCES:
WORLD EXPERIENCE, THE CASE OF UKRAINE.....31

MANAGEMENT*Olena Bochko, Sylwia Nycz-Wojtan, Olga Maletska*

SWOT ANALYSIS AS A PRODUCTION MANAGEMENT TOOL
IN THE CONFECTIONERY MARKET.....39

MARKETING*Nataliia Kosar, Nataliia Kuzo, Oleh Kosar*

FEATURES OF DOMESTIC PET FOOD MANUFACTURERS
MARKETING COMMUNICATION POLICY.....46

ENTREPRENEURSHIP AND TRADE*Inna Deineha, Oleksandr Deineha, Kateryna Tsypiashchuk*

CURRENT TRENDS IN TRADE DEVELOPMENT IN UKRAINE.....54

DOI 10.32782/2786-8559/2023-2-2
УДК [005:36]:342(477)

Савченко Ольга Ростиславівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
Рівненський державний гуманітарний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5596-2915>

**СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЗМІН**

Мета статті полягає у вивченні й аналізі сутності, вагомості та особливостей сучасної соціальної політики як складової внутрішньої політики держави – визначені принципів, пріоритетів та напрямів розвитку соціальної сфери. Вона спрямована на забезпечення добробуту громадян через надання їм можливості отримати необхідні блага. Першочерговість інтересів та захист суспільства з боку державної влади, формують їй привабливий імідж сучасної, проєвропейської держави з демократичними цінностями. Якісна соціальна політика вирішальною мірою впливає на її міжнародне партнерство, особливо у боротьбі з росією через політичну, фінансову, гуманітарну та соціальну допомоги. У статті запропоновано визначення поняття «соціальна політика» на основі аналізування змістового наповнення досліджуваної категорії. Зосереджено увагу на трансформації державного управління в публічне через упровадження сучасних підходів New Public Management (NPM-модель), Good Governance (GG-модель), «електронний уряд» (DG: e-governance) та інших, які зосереджені не на процедурах та процесах, а результатах якості та ефективності, а головне – передбачають участь суспільства в політичних, економічних та соціальних процесах державотворення з метою підвищення власного добробуту, можливостей і особистісного потенціалу. У статті схематично подано першорядні ознаки соціальної політики (мета, завдання та напрями: політика розподілу і перерозподілу суспільного продукту, демографічна політика, політика зайнятості та охорони праці, політика соціального забезпечення і соціального страхування, політика гармонізації соціально-економічних інтересів і забезпечення соціального діалогу) та її ключові елементи (суб'єкт, об'єкт, принципи та зв'язки управління, функції та механізми реалізації соціальної сфери) як складової системи державного управління. Наведено пріоритетні напрями трансформації державної соціальної політики з урахуванням внутрішнього стану та змін країн ЄС в умовах глобалізаційних викликів. Визначено, що новітня політика системи соціального захисту має бути справедливою, адресною та економічно-ефективною, тобто враховувати соціально-економічне становище держави.

Ключові слова: соціальна політика, соціальний захист, добробут, соціальна якість, державне управління, публічне управління, механізми.

Olga Savchenko

Rivne State University of the Humanities

**SOCIAL POLICY AS A COMPONENT
OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE CONTEXT OF CHANGE**

The purpose of the article is to study and analyze the essence, significance and features of modern social policy as a component of the State's domestic policy – to define the principles, priorities and directions of development of the social sphere. It is aimed at ensuring the welfare of citizens by providing them with the opportunity to obtain the necessary benefits. Prioritizing the interests and protection of society by the state authorities creates an attractive image of a modern, pro-European state with democratic values. High-quality social policy has a decisive impact on its international partnership, especially in the fight against Russia through political, financial, humanitarian and social assistance. The article proposes a definition of the concept of "social policy" based on the analysis of the content of the category under study. Attention is focused on the transformation of state administration into public administration through the introduction of modern approaches such as New Public Management (NPM-model), Good Governance (GG-model), "electronic government" (DG: e-governance) and others, which focus not on procedures and processes, but on the results of quality and efficiency, and most importantly, involve the participation of society in the political, economic and social processes of state-building in order to improve their own well-being, opportunities and personal potential. The article schematically presents the main features of social policy (goal,

objectives and directions: the policy of distribution and redistribution of the social product, demographic policy, employment and labor protection policy, social security and social insurance policy, policy of harmonization of socio-economic interests and ensuring social dialogue) and its key elements (subject, object, principles and relations of management, functions and mechanisms of implementation of the social sphere) as a component of the public administration system. The priority directions of transformation of the state social policy are presented, taking into account the internal situation and changes in the EU countries in the context of globalization challenges. It is determined that the newest policy of the social protection system should be fair, targeted and cost-effective, i.e., take into account the socio-economic situation of the state.

Keywords: social policy, social protection, welfare, social quality, public administration, public administration, mechanisms.

Вступ. Україна в часи повномасштабної війни – це сучасна та молода держава, яка попри кількісну перевагу ворога, сьогодні боронить не лише терени власної території, життя українського народу, суверенітет та незалежність, дотримуючись демократичних принципів функціонування, але й стала щитом для цілої Європи. Україна як цивілізована європейська країна, попри катастрофічні руйнування, яскраво демонструє всьому світові, що першочергові питання порядку денного – це захист територіальної цілісності, що потребує пріоритетності оборонних видатків, та друге – питання соціального піклування. Головний вектор діяльності держави у напрямку соціального захисту суспільства визначено конституційним положенням – ч. 2 ст. 3: «Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави».

Сьогодні в боротьбі за мир, справедливість, свободу та демократичні цінності, Україна як ніколи відчуває підтримку цивілізованого світу, численної кількості міжнародних партнерів та донорів. Саме з їх допомоги держава Україна спроможна забезпечувати функцію соціального захисту та формувати потенційно спроможну, якісну соціальну політику. Позиція державної влади щодо першочерговості інтересів та захисту суспільства, сприяє створенню їй привабливого іміджу, який викликає довіру міжнародної спільноти та сприяє ефективній зовнішній політиці, просуванню національних інтересів.

Матеріали та методи. Питання належної соціальної політики держави та соціального захисту населення в умовах війни як ніколи є актуальними та такими, що викликають значний інтерес наукової спільноти, державних службовців, експертів та практиків. Серед останніх публікацій, особливе зацікавлення викликали питання політики соціальної якості, висвітлені Т.В. Бурлай, Д.А. Дмитрук, В.І. Костриця та Р.Я. Левін [1]; управління соціальною сферою як чинника позитивного іміджу держави в сучасному світі – А.А. Пакуліна [2]; державної соціальної політики: сутність, моделі, напрями – Х.В. Дрималовська, Р.Д. Бала [3]; соціальної політики держави як основи забезпечення соціального розвитку – С.М. Бондаренко, Н.В. Бугас [4]; новітніх підходів до сутності та

змісту публічного управління – Н.С. Сидоренко [6]; державної соціальної політики України – Ю.А. Романовська, Л.В. Страпачук, М.А. Макаренко [12] та інші.

Актуальність досліджуваної проблематики обґрунтовує завдання та мету дослідження – розкриття сутності поняття «соціальна політика», її ваги та особливостей, комунікативних та управлінських аспектів із позиції системного підходу.

Результати. Війна завдала та продовжує завдавати непоправної шкоди соціальній безпеці України. Їх результатом стало [5]:

- зростання навантаження на систему соціальної підтримки та соціального страхування населення через постійне збільшення кількості громадян, які потребують отримання соціальних, реабілітаційних послуг та виплат при одночасному зменшенні надходжень до державного, місцевого бюджетів та фондів загальнообов'язкового пенсійного та соціального страхування;
- ускладнення верифікації інформації щодо фактичної кількості як дорослих, так і дітей, які потребують соціального захисту та підтримки;
- руйнування об'єктів соціальної інфраструктури, втрата доступу до особистих справ бенефіціарів соціальної підтримки;
- вимушене переселення спеціалістів сфери соціальної підтримки населення, що впливає на обслуговування мешканців;
- невчасне адаптування системи соціальної підтримки до значних міграційних рухів громадян; мінливість активної лінії ведення бойових дій та зміни переліку тимчасово окупованих територій, що, серед іншого, ускладнює здійснення соціальних, страхових та пенсійних виплат громадянам;
- емоційне розчарування громадян щодо нерозуміння своїх соціальних прав та зобов'язань під час війни;
- недостатнє покриття громад мережею закладів, які надають соціальні, реабілітаційні послуги під час війни, особливо на територіях масового перебування переселенців;
- унеможливлення отримання громадянами України, які проживають у зоні активних бойових дій чи біля неї, на тимчасово непідконтрольних територіях України, належних їм виплат та соціальних послуг;

– поглиблення вразливості маломобільних груп населення від початку війни.

Існуюча соціальна та економічна кризи, викликані не лише війною з РФ, але й екстенсивною соціальною політикою через наявність різних соціальних допомог і виплат чисельним видам пільгових категорій громадян, при цьому не враховуючи економічні можливості держави, спричиняють недостатню адресність та ефективність використання державних коштів, а отже, не відтворюють належно функцію соціальної справедливості державної політики соціального захисту.

Україні як проєвропейській та демократичній державі, у якій відбувається трансформація управлінського процесу державотворення від принципів державного управління до публічного управління й адміністрування, контекст соціальної політики слід наблизити до стандартів Європейського Союзу. Метою такої політики є забезпечення позитивних соціальних змін та соціального розвитку суспільства на основі соціальної справедливості, соціальної рівноправності, соціального захисту людей [4].

Завдання, пов'язані з набуттям Україною у червні 2022 р. статусу країни-кандидата на вступ до ЄС обумовлюють доцільність формування державної політики воєнної та повоєнної України після перемоги відповідно до основ наукової концепції соціальної якості (Social Quality), розробленої під час соціальної розбудови Європейського Союзу, ефективно впровадження якої має наслідком поліпшення соціальних умов і прискорення соціального прогресу країн [1, с. 11]. За даним підходом громадяни мають можливість брати участь у соціальному та економічному житті суспільства в умовах підвищення власного добробуту, можливостей і особистісного потенціалу [1, с. 12]. Авторським колективом у складі Т.В. Бурлай, Д.А. Дмитрук, В.І. Костриця та Р.Я. Левін наводиться три групи факторів, які репрезентують відповідні засади соціальної якості: *конституційні фактори* (діють на рівні індивіда), що стосуються особистої безпеки, соціального визнання, соціальної відповідальності та особистісних можливостей індивіда протидіяти ситуаціям, які викликають відчуття відчуження, експлуатації, дискримінації або приниження; *умовні фактори* (діють на рівні суспільства), що репрезентують соціально-економічні умови, в яких живуть люди: соціальна згуртованість, яку вони відчують у своїх громадах; соціальна інтеграція для реалізації своїх громадянських прав; ступінь розширення їх соціальних прав і можливостей, щоб люди могли відігравати важливу роль у суспільстві та процесах суспільних змін; нормативні фактори (також діють на рівні суспільства): *соціальна справедливість*, збудована на верховенстві права; солідарність; суспільна рівноцінність усіх людей без винятку; захист людської гідності; екологічна рівновага якості [1, с. 12–13].

Розвиток механізмів активної участі людини і суспільства в державному управлінні відображає принцип публічності влади, її відкритості, прозорості та доступності, що нині актуально розглядати в сучасних моделях та концепціях державного управління за участю суспільства та громади. Наприклад, згідно підходу Н.С. Сидоренко, з урахуванням сучасних ризиків і загроз, параметри нової моделі публічного управління України, можуть бути синтезом властивостей двох моделей громадського управління: New Public Management (NPM-модель) і Good Governance (GG-модель). Автор зазначає, що подібний синтез сприятиме [6, с. 233]:

1) підвищенню самостійності та свободі діяльності органів місцевого самоврядування за умови передачі їм частини державних функцій;

2) залученню до прийняття публічних рішень децентралізованих та бізнес-організацій, підвищенню відкритості діяльності органів державної влади;

3) формуванню єдиної організаційної культури, зниженню вертикального контролю та підвищенню кооперації в командній роботі;

4) орієнтації діяльності державних структур з урахуванням інтересів населення;

5) зниженню витрат на утримання державного апарату та підвищенню прибутку від діяльності державних організацій.

Ключовою особливістю сучасного державного менеджменту від практики державного управління радянського часу є фокус на результатах, а не на процедурах та правилах. Подібний принцип роботи органів влади має поширюватися на кожен сферу народного господарства державної системи, у тому числі – соціальної сфери, а отже, її соціальна політика буде на стільки якісна та дієва, на скільки державна влада впроваджуватиме механізми та принципи сучасних моделей державного управління серед яких: New Public Management (NPM-модель), Good Governance (GG-модель), «електронний уряд» (DG: e-governance) та інші.

На сьогоднішній день немає загальноприйнятого визначення соціальної політики, а підходи окремих авторів до розкриття її сутності відрізняються. У табл. 1 наведено сутність поняття «соціальна політика» окремих науковців.

Підходи згаданих вище науковців щодо визначення сутності поняття «соціальна політика» добре визначають предметне вирішення та характер досліджуваної проблематики. Дані погляди чітко визначають механізм забезпечення соціальної політики, її політичну, правову, економічну та соціальні функції (історичні, культурні, захисні аспекти). Поряд із тим, із нашої точки зору, соціальну політику потрібно розглядати як складову частину державного управління, що є системою державного менеджменту, яка формує механізм взаємопов'язаних елементів через прямі та зворотні зв'язки між ними.

Таблиця 1 – Підходи до визначення поняття «соціальна політика»

№ з/п	Автор, джерело	Визначення поняття «соціальна політика»
1	С.М. Бондаренко, Н.В. Бугас [4]	Складова внутрішньої політики держави, спрямована на забезпечення добробуту громадян через надання їм можливості отримати необхідні матеріальні, культурні та духовні блага; метод державного регулювання ринкової економіки шляхом розподілу і перерозподілу суспільних благ та розбудови відносин між працівниками при їх створенні; має специфічні особливості, такі як гуманістичне спрямування, орієнтованість на розвиток людини; реалізується через соціальні програми, які базуються на законодавчо-нормативній базі країни; впливає на конкурентоспроможність національної економіки, так як забезпечує розвиток людського потенціалу, покращення інвестиційно-інноваційного клімату в країні, соціальну стабільність та в суспільстві
2	І.І. Вітер [7]	Комплекс соціально-економічних заходів держави, підприємств, організацій, спрямованих на послаблення нерівності в розподілі доходів і майна, на захист населення від безробіття, підвищення цін, знецінення трудових заощаджень тощо
3	Х.В. Дрималовська, Р.Д. Бала [3, с. 180]	Комплекс розроблених і реалізованих програм і заходів (фінансових, соціально-економічних, нормативно-правових, організаційних) зі сторони державного та приватного сектора з метою формування оптимального соціального середовища на основі забезпечення соціального захисту, гарантій, прав
4	І.В. Жеребило [8]	Сукупність заходів відповідного спрямування, за допомогою яких можна вирішити проблеми соціальної сфери, зумовлюючи тим самим оптимальне середовище для забезпечення розвитку кожного члена суспільства в умовах соціальної нерівності, недостатності ресурсів
5	Н.М. Кирилко, В. Тимошенко [9]	Система програм, служб і заходів, спрямованих на забезпечення матеріальних і культурних потреб та збереження соціального становища населення в цілому
6	М.В. Мних [10]	Підсистема політики держави, спрямована на регулювання соціальних відносин, соціальний розвиток та забезпечення соціальної перспективи
7	У.І. Моторнюк [11]	У вузькому розумінні соціальна політика – це цілеспрямована діяльність суб'єктів із метою забезпечення соціального захисту і створення умов для формування безпечного соціального середовища людини. Іншими словами – це діяльність суб'єктів соціально-політичного життя, спрямована на формування соціальної безпеки людини й суспільства. У широкому розумінні соціальна політика – це система цілеспрямованої діяльності суб'єктів, що сформувалися в суспільстві на певному етапі його розвитку і здійснюється на основі певних принципів і засад із метою забезпечення оптимального функціонування й розвитку соціальних відносин
8	Ю.А. Романовська, Л.В. Страпачук, М.А. Макаренко [12, с. 130]	Суспільно-історичне явище: з'явилася разом із виникненням держави, спрямована на узгодження спільної діяльності людей та регулює взаємовідносини між соціальними структурами й соціальними інститутами, а також між суспільним та індивідуальним життям людини
9	О.В. Сімкіна [13]	Частина державного управління, об'єкт якої – соціальна сфера життя, яка зазнає впливу зі сторони держави через соціальний захист, соціальні гарантії та соціальні права
10	Г.І. Чанишева [14]	Система заходів, спрямованих на здійснення соціальної функції держави, забезпечення соціальних, культурних прав та інтересів, соціального благополуччя людини на всіх етапах її життєдіяльності

Джерело: узагальнення власне

Соціальна політика – підсистема системи державного управління (об'єкт управління), яка через цілеспрямований, організаційний та регулювальний вплив держави як суб'єкта управління, що діє у просторі та часі, має державно-владний механізм управління – систему принципів, функцій, методів та напрямів, відображених у Конституції та законодавчих актах, через дію прямих та зворотних зв'язків забезпечує свою дієвість та якість. На рис. 1 наведені сучасні ознаки соціальної політики, на рис. 2 її базові елементи як складової системи державного управління соціальною сферою.

Якщо зважати на євроінтеграційну спрямованість України, важливим є розгляд напрямів транс-

формації державної соціальної політики країн ЄС через негативний вплив змін в економічному, соціальному, технічному, екологічному та демографічному просторах в умовах глобалізації. Серед таких напрямів Х.В. Дрималовська та Р.Д. Бала наводять: 1) підвищення рівня зайнятості населення похилого віку; 2) упровадження цифрового документообігу; 3) забезпечення інклюзивності; 4) забезпечення гендерної рівності; 5) сприяння зайнятості молоді; 6) попередження та зменшення заборгованості домогосподарств; 7) підвищення добробуту зайнятого населення [3, с. 180–181].

В умовах сьогодення – війни та її катастрофічних наслідків, а також швидких змін у трансформації

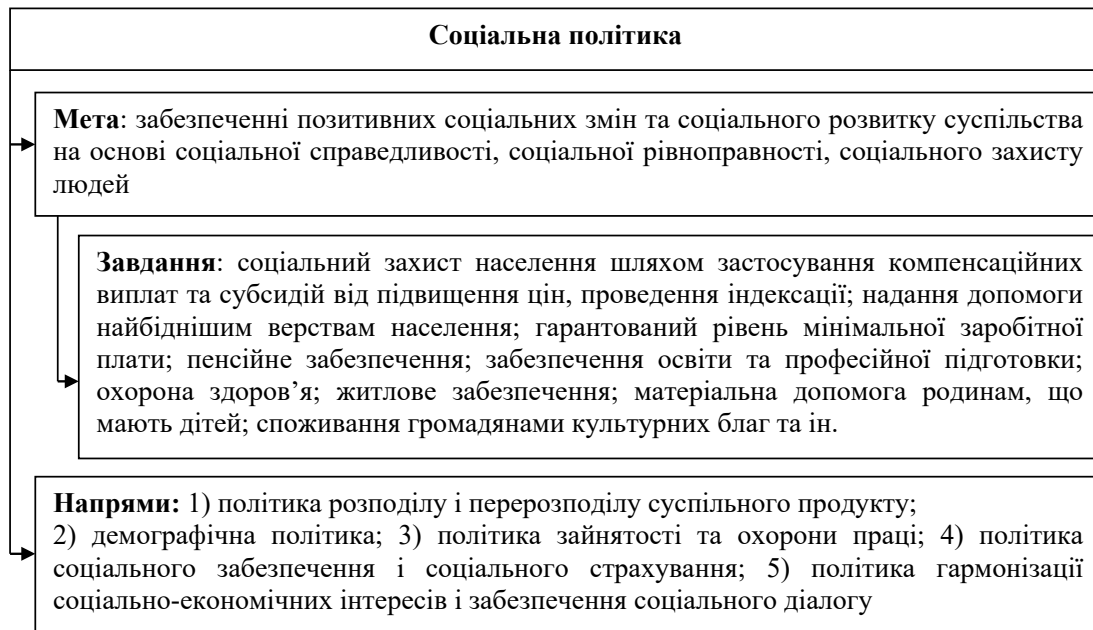

Рисунок 1 – Соціальна політика

Джерело: розроблено з використанням [4]

державного управління до публічного, що передбачає участь громадськості, прозорість рішень влади та якісної комунікації всіх зацікавлених сторін, у тому числі й міжнародної спільноти, яка нині є активним донором військової, економічної та соціальної допомоги, соціальна політика України повинна містити актуальні напрями соціального захисту та бути «посильною» для її фінансового забезпечення.

У дослідженні «Державна соціальна політика України», Ю.А. Романовська, Л.В. Страпачук, М.А. Макаренко зазначають, що на сьогоднішній день переважна більшість учених акцентують увагу на доцільності таких складових розвитку соціальної політики країни в новому форматі: зниження рівня бідності; посилення позицій формування середнього класу; зростання національної безпеки держави; продовження реалізації загальнодержавної антикорупційної політики; збільшення рівня добробуту населення у порівнянні з рівнем інфляції; адресність пільг; розширення ринку зайнятості; створення комфортних умов життя молодим сім'ям; підтримка людей із особливими потребами; сприяння розвитку на добровільних засадах волонтерських організацій. Наведені підходи необхідно реалізовувати в довгостроковому плані, враховуючи сучасне соціально-фінансове положення держави. Це дозволить подолати бідність у державі без зайвого навантаження на економіку [12, с. 132–133].

Висновки. Головним вектором діяльності держави у напрямку соціального захисту суспільства визначено права й свободи людини. Першочерговість інтересів та захист суспільства з боку дер-

жавної влади, формують їй привабливий імідж сучасної, проєвропейської держави з демократичними цінностями. Довіра, якою сьогодні користується Україна з боку міжнародної спільноти, виражена відкритою підтримкою у боротьбі з РФ через політичну, фінансову, гуманітарну та соціальну допомоги, що особливо обумовлює потребу імплементації вітчизняних стандартів до європейських, метою яких, у частині соціальної політики є забезпечення позитивних соціальних змін та соціального розвитку суспільства на основі соціальної справедливості, соціальної рівноправності, соціального захисту людей.

Трансформація державного управління у публічне, викликана потребою впровадження сучасних управлінських моделей таких як: New Public Management (NPM-модель), Good Governance (GG-модель), «електронний уряд» (DG: e-governance) та інших, що зосереджені не на процедурах та процесах, а результатах якості та ефективності, передбачають участь суспільства в політичних, економічних та соціальних процесах державотворення з метою підвищення власного добробуту, можливостей і особистісного потенціалу.

Державна соціальна політика України в умовах війни та трансформаційних змін внутрішнього й геополітичного середовища вимагають нових напрямків, зосереджених на питаннях справедливої, адресної та економічно-ефективної функціональності та спрямованості.

Перспективою подальшого дослідження може бути факторний аналіз організаційних механізмів публічного управління соціальною сферою.

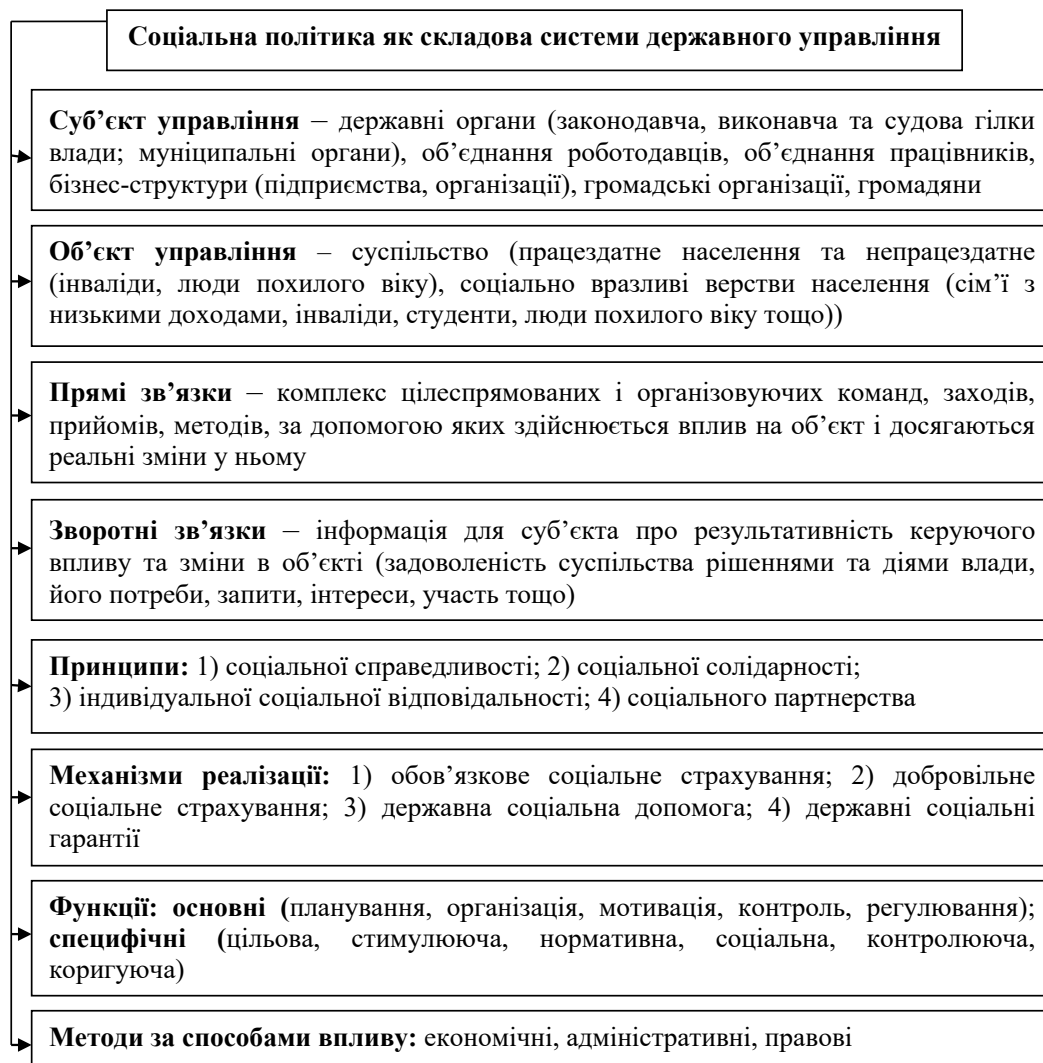

Рисунок 2 – Соціальна політика як складова системи державного управління

Джерело: розроблено з використанням [4; 12, с. 130; 15, с. 77]

Література:

1. Бурлай Т.В., Дмитрук Д.А., Костриця В.І., Левін Р.Я. Політика соціальної якості: теорія та міжнародні підходи в контексті завдань повоєнної реконструкції України. *Український соціум*. 2022. № 3 (82). С. 9–30.
2. Пакуліна А.А. Управління соціальною сферою як чинник позитивного іміджу держави у сучасному світі. *Траекторія науки*. 2016. № 4(9). URL: www.pathofscience.org
3. Дрималовська Х.В., Бала Р.Д. Державна соціальна політика: сутність, моделі, напрями. *Проблеми економіки*. 2021. № 1 (47). С. 178–184.
4. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Електронне фахове видання : Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf
5. Проект плану відновлення України: матеріали робочої групи «Соціальний захист». 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/social-protection.pdf>
6. Сидоренко Н.С. Новітні підходи до сутності та змісту публічного управління. *Право та державне управління*. 2022. № 2. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2022/32.pdf
7. Вігер І.І. Соціальна політика Австралії на початку ХХ сторіччя. *Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти (частина I)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 25-26 трав. 2020 р. Львів, 2020. С. 5–7.
8. Жеребило І.В. Соціальна політика держави як регулятор розвитку соціальної сфери: теоретико-методологічні аспекти. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 283–289.
9. Кирилко Н.М., Тимошенко В. Теоретичні аспекти здійснення соціальної політики в Україні. *Становлення публічного адміністрування в Україні* : матеріали XI Конференції студентів та молодих учених за міжнародною участю, м. Дніпро, 8 трав. 2020 р. Дніпро, 2020. С. 171–174.

10. Мних М.В. Соціальна політика нашої держави в умовах асоційованого членства України в ЄС. *Український соціум*. 2015. № 3 (54). С. 114–124.
11. Могорнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf
12. Романовська Ю.А., Страпачук Л.В., Макаренко М.А. Державна соціальна політика України. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 129–133.
13. Сімкіна О.В. Змістовне наповнення поняття соціальна політика; державно-управлінський аспект. *Економіка та держава*. 2012. № 11. С. 122–125.
14. Чанишева Г. Щодо поняття та цілей соціальної політики. *Правове життя сучасної України* : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 15 трав. 2020 р. Одеса, 2020. Т. 2. С. 153–156.
15. Соціальне страхування / за ред. О.П. Кириленко, В.С. Толуб'яка. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.

References:

1. Burlay T.V., Dmytruk D.A., Kostyrytsya V.I., Levin R.Ya. (2022). Polityka sotsialnoyi yakosti: teoriya ta mizhnarodni pidkhody v konteksti zavdan povoyennoyi rekonstruktsiyi Ukrainy [Policy of social quality: theory and international approaches in the context of tasks of post-war reconstruction of Ukraine]. *Ukrayinskyi sotsium*, no. 3 (82), pp. 9–30. (in Ukrainian)
2. Pakulina A.A. (2016). Upravlinnya sotsialnoyu sferoyu yak chynnyk pozytyvnoho imidzhu derzhavy u suchasnomu sviti [Management of the social sphere as a factor in the positive image of the state in the modern world]. *The trajectory of science*, no. 4(9). Available at: www.pathofscience.org (in Ukrainian)
3. Drymalovska Kh.V., Bala R.D. (2021). Derzhavna sotsialna polityka: sutnist, modeli, napryamy [State social policy: essence, models, directions]. *Problems of the economy*, no. 1 (47), pp. 178–184. (in Ukrainian)
4. Bondarenko S.M., Buhas N.V. (2021). Sotsialna polityka derzhavy yak osnova zabezpechennya sotsialnoho rozvytku [Social policy of the state as a basis for ensuring social development]. *Electronic specialist publication: Public administration: improvement and development*, no. 2. Available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf (in Ukrainian)
5. Proekt planu vidnovlennya Ukrainy: materialy robochoyi hrupy "Sotsialnyy zakhyst" (2020) [The project of the recovery plan of Ukraine: materials of the working group "Social protection"]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/social-protection.pdf> (in Ukrainian)
6. Sydorenko N.S. (2022). Novitni pidkhody do sutnosti ta zmistu publichnoho upravlinnya [New approaches to the essence and content of public administration]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, no. 2. Available at: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2022/32.pdf (in Ukrainian)
7. Viter, I.I. (2020). Sotsialna polityka Avstralii na pochatku XX storichchia [Australian Social Policy in the Early XX Century]. *Praktychni ta teoretychni pytannia rozvytku nauky ta osvity* (part I). Lviv, pp. 5–7.
8. Zherybylo I.V. (2020). Sotsialna polityka derzhavy yak rehulyator rozvytku sotsialnoyi sfery: teoretyko-metodolohichni aspekty [Social policy of the state as a regulator of the development of the social sphere: theoretical and methodological aspects]. *Problems of the economy*, no. 1, pp. 283–289. (in Ukrainian)
9. Kyrylko N.M., Tymoshenko V. (2020). Teoretychni aspekty zdiysnennya sotsialnoyi polityky v Ukraini [Theoretical aspects of the implementation of social policy in Ukraine]. *Formation of public administration in Ukraine: materials of the XI Conference of students and young scientists with international participation* (pp. 171–174). Dnipro. (in Ukrainian)
10. Mnykh M.V. (2015). Sotsialna polityka nashoyi derzhavy v umovakh asotsiyovanoho chlenstva Ukrainy v YES [The social policy of our state in the conditions of the associated membership of Ukraine in the EU]. *Ukrainian society*, no. 3 (54), pp. 114–124. (in Ukrainian)
11. Motornyuk U.I. (2016). Sotsialna polityka yak neobkhdna umova funktsionuvannya sotsialnoyi derzhavy [Social policy as a necessary condition for the functioning of the welfare state]. *Economy and the state*, no. 12. Available at: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf (in Ukrainian)
12. Romanovska Yu.A., Strapachuk L.V., Makarenko M.A. (2022). Derzhavna sotsialna polityka Ukrainy [State social policy of Ukraine]. *Economy and the state*, no. 2, pp. 129–133. (in Ukrainian)
13. Simkina O.V. (2012). Zmistovne napovnennya ponyattya sotsialna polityka; derzhavno-upravlinskyi aspekt [Meaningful filling of the concept of social policy; state and administrative aspect]. *Economy and the state*, no. 11, pp. 122–125. (in Ukrainian)
14. Chanysheva H.I. (2020). Shchodo ponyattya ta tsiley sotsialnoyi polityky [Regarding the concept and goals of social policy]. *Legal life of modern Ukraine: in 3 volumes: materials of the International science and practice conf* (pp. 153–156), vol. 2. Odessa. (in Ukrainian)
15. Kyrylenko O.P., & Tolubyaka V.S. (2016). Sotsialne strakhuvannya [Social insurance: subject]. Ternopil: Econ. opinion of TNEU, 516 p.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2023 р.

Наукове видання

Via Economica

Випуск 2, 2023

Засновано у 2022 році

Засновники:

Рівненський державний гуманітарний університет;
Видавничий дім «Гельветика»

Періодичність видання: 6 разів на рік

Українською та англійською мовами

Коректура • В. О. Бабич
Комп'ютерна верстка • В. О. Удовиченко

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 6,98.
Підписано до друку 31.03.2023.
Зам. № 0623/391. Наклад 100 прим.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.